

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben: Negyedévre	3 korona.
Egész évre	12 "
Vidékre: Negyedévre	5 "
Egészévre:	20 "

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Gyula

Kiadó laptulajdonos:

László József.

Egyszám ára 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca 9. — Telefon 275.

R O S T A.

Az őszi szántás-vetés a jövőendő előkészítése. A közéletben is lüktet már az új munkakedv és mindenütt észlelhető a komoly tevékenységre való nemes hajlandóság.

Holnapután megnyílik az országgyűlés. A pártok kezdik a felvonulást. Aztán az erőpróba következik. Majd a nyilvános összejövetek.

Ósi magyar erény ugyan a pártoskodás. De ennyi párt, mint most van, még sohasem volt a magyar képviselőházban. A hatalmas, egységes, erős szabadelvű párttal szemben az ellenzék tizenhárom pártfőre áll. 1. Békés Kossuth-párt, 2. 48-as zoltánypárt, 3. Ugron-Szederkényi-párt, 4. néppárt, 5. nemzeti párt, 6. nemzetiségi párt, 7. új párt, 8. pártonkívüli párt, 9. demokráta Vázsonyi párt, 10. Kossuth Lajos Csávolszky párt, 11. felemás Eötvös párt, 12. radikális Beöthy párt és 13. jövőendőbeli konzervatív párt.

S ebben az a legelszomorítóbb, hogy veszedelmesen hasonlít az osztrák parlamenti állapotokhoz.

* * *

Nemsokára megnyílnak Debrecenben a városi pénzbőség zsillipjei. De ez a kamatos áldás jórészt készületlenül találja a nemes várost. Papiroson jól fest ugyan a sok szép terv; mi is elégszer kikürtöltük már, mennyi csodát tervez a város. De hát a pengő cimbalom és szép hegedűszo után következnek a tett. A megvalósítás. És itt azt látjuk, hogy az ige aligha válik testté.

A mi város fejlesztési-terveink gyűjteménye csinos kis vegyeskereskedés, a hol sok mindentféle, a mi kéne, olcsó áron kapható. De csak — bizonytalan határidőre!

S a mi a legfőbb baj: a nagyszabásu egységes rendszer hiányzik az apró-cseprő jószándékok tarka seregéből. És mindinkább hiányzik a nagyszabásu, bátor, lángelkű, szervező, alkotó vezér, a ki Debrecen városa legelső nagy ügyeinek megoldására vállalkoztak.

A mostani kísérletezések nyomán egyebet se hallhat az ember, csak efféle sóhaj-tásokat:

— Nem bizonyos, hogy mi és mennyi valósul meg. Csak az az egy bizonyos, hogy pár esztendő múlva 70—80 százalék lesz a pótlódó!

* * *

Lám, lám, a csalafinta közigazgatási és hogyan akar bajokat gyógyítani!

Elsősorban világgá kürtölik, bizottságok határozataival megerősítik, hogy a városi színház mai állapotában egy napig se maradhat, mert életveszedelmes. Aztán mikor a városatyák megijednek és készek minden

áldozatra, mivel a polgárság életbiztossága mindennél előbbvaló, — akkor a tanács hirtelen visszavonja a javaslatát. Nem kell színházépítés!

Most meg íme ugy mellékesen, falmentiben kisül, hogy a rozoga színpad újjáépítésére évi 2000 koronácska szerepel a költségvetésben. A jog- és pénzügyi bizottság ezt is kitörölte. Pedig kár, mert azzal a 2000 koronával a közönség szemét ákarták bekötni.

Tisza István nyílt levele.

A házszabályok módosítása.

— október 8.

Tisza István gróf miniszterelnök tegnap nyílt levelet intézett választóihoz. Rendkívül érdekes, a miniszterelnök terveit megvilágító kijelentések vannak a nyílt levélben, mely bejelenti a házszabályok revízióját.

Visszapillant az elmúlt ülésszakra. A király olyan kezdeményezést tett a katonai reformok dolgában, a mi a magyarnemzet diadalát jelenti.

Az alkotmányos rend igaz, hogy helyreállott már; de a parlamenti rend igen laza alapon nyugszik, mivel egy kis fegyelmezetlen csoport is képes a házrendet megakadályozni.

Büntetendő könnyelműség volna a mostani politikai csendet fel nem használni. A parlamenti rendet biztos alapra kell fektetni. A szólásszabadságot csak parancsoló szükség esetén szabad korlátoznunk; másrészt nem szabad a Ház sorsát kis csoportok szeszélyeinek kitenni. Lehet, ugymond, hogy a parlamenti anarkia önfentartási ösztönből vadul meg akar majd gátolni ebben a munkában; de remélem, a nemzet nagy többsége mellettem lesz a szabadságért, a parlamenti rendért és a Ház méltóságáért folyó harcban.

Művelődési mozgalmaink.

— okt. 8.

Sehol oly hiven nem ragaszkodik a magyar ember az ősi közmondáshoz, mint épp a művelődés terén. Lassan járj, tovább érsz: ez itt a régi magyar jelszó.

Igy aztán nem csoda, hogy irodalmi közművelődési egyesületeink a nemzet megdöbbentő közömbösségéről panaszkodnak és e miatt nem képesek hivatásukat sikerrel, dicsőséggel betölteni.

Már pedig ez minálunk kettős veszedelem. Mert a művelődési egyesületek tiszte is kettős. Magyarországon

ugyanis nem csupán a műveltség világosságát terjesztik a közművelődési egyesületek, hanem a nemzeti érzés zászlaját is lobogtatják.

Hiszen a köztünk élő, világszerte ismert nagylelkűségünket fenéig élvező s kihasználó testvér nemzetiségek még most is ádáz konoksággal gyűlölnék mindent, a mi magyar. Nem elég-szenek meg azzal, hogy az egész világ előtt aljas hazugságokat fognak ránk.

Hogy irtjuk a nemzetiségeket, rabláncra fűzzük őket, megfosztjuk őket nyelvüktől, szabadságuktól, életföltételeiktől, mi Ázsiából kiszabadult fenevad, zsarnok magyarok!

Ez még mind kevés ezeknek a hálátlan, hitvány csöcselék fajzatoknak. Ráadásul még üldözik is itthon a mi hazánkban mindazt, a mi magyar. Különösen a magyar műveltséget, a magyar irodalmat és művészetet,

Ime éppen most folyik ellenünk a legrutabb izgatás a horvát sajtóban. Valaki azt a tervet vetette fel, hogy a magyar nemzet és a horvát nemzeteske irodalmi téren közeledjék egymáshoz. Adjanak elő a budapesti Nemzeti színházban egy horvát darabot, akkor aztán a zágrábi horvát színházban is szinte kerülhet majd egy magyar alkotás. — Micsoda láрма támadt erre Zagrebuban.

Nekik nem kellene a magyar költők remek művei, melyeket a világ nagy nemzetei csodálnak és megbecsülnek. Az se kell nekik, hogy a középkori elmaradottságban leledző jámbor horvát irodalmi dadogásokat a magyar közönség megismerje. Nekik csak egy jelszó kell: *gyűlölni mindent, a mi magyar!*

És ezek az alávaló hazugok mérészlik mirőlunk a külföldön azt híresztelni, hogy mi magyarok zsarnokok vagyunk és ők a szerencsétlen nemzetiségek barbár módon elnyomott rab-szolgák!

Azonban nem ez itt a fődolog. A nemzetiségek hűtlensége, árulása, gonoszsága már rég ismert dolog.

Nagyobb baj és ránk nézve fontosabb az, hogy a magyar nembánom-ság megbénítja a művelődési mozgalmakat, melyek nemzeti hivatást töltene be.

Az összes közművelődési egyesületek valósággal feljajdulnak amaz irtó közömbösség ellen, melylyel a magyarság zöme számba se veszi a művelődési mozgalmak jelentőségét.

Különösen a tiszta szín magyarságot sujthatja méltán a vád. A nemzeti ségek közé ékelt magyarok még csak harcolnak folytatják a nemzeti küzdelmet vértük hullásáig, szívük szakadáig.

De már a bőségben levő ősi magyarság törzsökös tömegei nem hallják meg a segélykiáltást, nem látják, nem érzik a nemzeti veszedelmet.

Az alföldi, tiszta dunaközi, hortobágy vidéki keveretlen magyarságot kellene talpra állítani, a művelődési mozgalmak seregébe toborzani, csak akkor remélhetnők e mozgalmak nemzeti jelentőségű teljes diadalát.

Divéki.

Politikai készülődés.

Saját tudósítottól.

Budapest, okt. 7-én.

Apponyi Albert gróf politikai kotnására új himet varrni készül. Ez a legújabb szenzáció, a melyet politikai körökben korpoltálnak. A hír forrása egy magyar képviselőnek amerikai levele, föltétlenül hiteles, mert az illető mint az interparlamentáris konferencia magyar csoportjának tagja heteket töltött legutóbb Apponyi Albert társaságában és közvetlen értesülés nyomán adhatott tehát hírt a nemes grófuak legeslegújabb szándékáról. Arról van ugyanis szó, hogy Apponyi gróf pártjának, a nemzeti pártnak demokratikus színezetet akar adni. Az a szándéka a grófnak, hogy pártját demokratikus alapokra helyezi. Érdekes dolog és hogy való is, kitűnik majd a gróf első parlamenti szereplésekor, amikor is ilyen értelemben nyilatkozik majd. Vázsonyi Vilmos tehát konkurenciát kap és ezek után mégis csak igaz, hogy az amerikai levegőnek idomító a hatása.

* * *

A pártok a jövő hét elejével értekezletekre gyűlnek egybe. Beharangozás ez a politikai kampányra. A sort a Kossuth-párt kezdi meg, a mely vasárnapra is, hétfőre is hirdetett konferenciát. A kocka azonban vasárnap dől el. Az első konferencián már akarják tisztázni a párt helyzetét a többi pártéhoz.

A konferenciát jelentős momentumok előzték meg. Egész sereg törekvés támadt, a melyek mind Kossuth Ferencet akarták lehetlenné tenni. Gyanúsították, szidták, vádolták, keserítették. Végre Kossuth is visszavág.

— És helyes cselekszik — jelentette ki pártjának egyik vezérének. — Kell hogy leszámoljon a saját pártjával. És ez a szándéka, megmondotta most kategorikusan Hajdu-Nánáson. Kijelentette, hogy az alkotmányos küzdelem formáihoz ragaszkodik, a mig lehet, mert a függetlenségi eszmékért nem lehetne a harcot folytatni, ha az obstrukcióval a parlamentárizmus munkáját akadályozzák. Kijelentette azt is, hogy annyira bizik álláspontjának igazságában és annyira ragaszkodik ahhoz az álláspontjához, hogy nem bánja, ha egymagában marad is.

Kossuth Ferenc tehát felvetette a pártkérdést. Szerinte a kik hatvanhetes alapon játszanak negyvennyolcazást, azok ellenségei a függetlenségi eszmének. Az ilyeneknek pedig a pártban helyük nincs.

Jelentős lépésre szánta el tehát magát Kossuth Ferenc és jelentős ez a lépés most, a mikor a parlament ismét összeül. A függetlenségi párt értekezletének ezek szerint izgalmas lesz a napirendje. Meglehet, hogy a párt együtt marad, de meglehet az is, hogy szétbomlik. De Kossuth Ferencnek szüksége van a tisztult helyzetre, mert elvégre is vagy vezér a saját pártján vagy nem az.

Ha az akkor nem tűrheti a szertehuzást. A

politikai világ ezek szerint méltán feszült érdeklődéssel figyelheti a vasárnapi konferencia lefolyását, a mely végleg dönt a Kossuth-párt viszonyán a többi baloldalon ülő pártokhoz.

Egyház és Iskola.

Jogásznök választás. Tegnap délután 6 órakor a debreceni Joghallgatók Segítő Egyesülete közgyűlést tartott Kiss Pál jh. egyesületi főjegyző elnöklete alatt. A közgyűlés előbb felmentette a szünidei fenntartó bizottságot, miután az szünidei működéséről elszámolt.

Ezután következett az ifj. Ozory István lemondása folytán megüresedett jogásznökség betöltése. Két jelölt volt Széll Ákos és Nagy István ndgyedéves joghallgatók. — Nagy István azonban a jelölést nem fogadta el, hanem lemondott úgy erről, mint a választmányi tagságról. Így tehát a közgyűlés Széll Ákost egyhangú felkiáltással választotta meg jogásznöknek. — Ezután a közgyűlés ifj. Ozory Istvánnak két évi buzgó s sikeres működésért jegyzőkönyvi köszönetet mondott. Végül a Nagy István lemondása folytán megüresedett választmányi tagságra ifj. Ozory Istvánt választották meg.

Helyi irodalom.

Nagyváradon azt indítványozták, hogy az igazgató köteles évente 5 drámát előadni nagyvárad, vagy Bihar-megyei szerzőtől.

Idő: két év múlva. Hely: a nagyvárad szinigazgató irodája.

Az igazgató (az íróasztala előtt ül és izzad. Müsört csinál. Közben nagyokat káromkodik, aztán lecsapja a tollat és kiszól a másik szobába): Titkár!

A titkár (öt perc múlva belép és megáll): Készen a műsor, igazgató ur?

Az igazgató: Ninesen. Azért hivatom magát. Nagy a baj.

A koldus álma.

Kéttoprongvos koldus gubbaszt egymás mellett
Hüvös őszi reggel, temető-árokban,
S azt mondja az egyik: hallgassa csak kelmed
Be furesát álmodtam:
Hosszu asztal mellé hitt egy öreg ember
S egyre kínált ennem,
Biztat, nógat engem,
Mint olyat, ki bátran hozzányulni nem mer.
Mert hát esodafuresa volt ám az az asztal,
Soha olyat senki nem lát, nem tapasztal.
Rajta a sok tálnak se hossza, se vége,
És mindegyikébe
Különös falatnak
Egy-egy vadállatnak,
Szive volt letéve.
S az öreg csak biztat illő becsülettel:
„Nesze, édes fiam, ne félj tőle vedd el.
Farkas szive kell-é? tigris szive kell-é?”
S odarakta szépen a tányérom mellé:
Mit tegyen az ember, ha napokig éhez?
Oda ültem biz én a furesa ebédhez.
Farkas-szivet ettem, tigris szivet ettem
Segyik sem volt oly rossz, amilyenek hittem.
Egyszer, hogy a szemem arra vettem éppen,
Hol egy szivárvány-tál állott a közepén,
Kértem az öregtől: mi légyen az ottan?
Kivánsi az ember, hát ráfanyalodtam.
„Ember szive” mondja „kóstolj bele bátran”,
S hamisat kaesintott a szeme, úgy láttam.
Ember szive? mondom, olyat még nem ettem.

Hadd látom izlik-e? s tálamra kivettem;
S harapom... harapom, de csak mind hiába,
Kitörök a fogam, nem hat a husába.
Ejnye! mondom, hisz ez olyan kemény mint a
És kezem valami fagyosat tapinta —
Fölebredek és hát
Nyitott szemem mit lát?
Megdermedt markomban
Egy követ tartottam.

Dombay Hugó.

Éljen Kossuth Lajos.

— Régi irás a szomorn időkben. —

Debrecen város levéltárában sok felette érdekes, nem ritkán történeti nevezetességű régi okiratot, hivatalos aktát lep a feledés pora.

Egy idő óta Zoltai Lajos páratlan buzgalommal, szívós kitartással kutat, böngészget a városháza pincéjében, ahonnan a halom régi irás közül sok beceses adatot fűrkészett már elő a derék buvárkodó.

A legújabb ilyen előkerült érdekes városi hivatalos irat egy főkapitányi jelentés 1851-ből.

Albert főherceg látogatta meg akkor Debrecen városát és a debreceniek kénytelen-kelletlen lármás külső pompával fogadták, még kivilágítással is megtisztelték az országvizsgáló főherceget.

Történt azonban, hogy a midőn Albert főherceg kikocsikázott a kivilágítás megnézésére, az éljént kúrjogató tömeg közt egy ember harsányan azt kiáltotta, hogy:

— Éljen Kossuth Lajos!
Szöllősy János főkapitány uram mit tehetett mást? szigorú vizsgálatot indított és kiderítette, hogy az Albert főherceg fenséges fülébe Kossuth Lajost éljenző kellemetlen egyén Bartha Sándor, foltozó varga. A hivatalos vizsgálat természetesen sietett megállapítani, hogy az Albert főherceg füle hallatára Kossuthot éljenző hazafi — futó bolond.

Pedig Bartha Sándor, mint egykorú ismerősei mondják, nem volt elmebeteg, csak afféle böleselkedő, politizáló varga, a kinek sehogyan sem fért a fejébe, hogy a mikor az egész ország temetőhöz hasonlít, melyben megfagyott a föld, akkor az ő magyar Debrecen utcáira örömtűzek gyulladozzanak.

— Éljen Kossuth Lajos! Nagy bűn lehetett ezt kiáltani 1851-ben Albert főherceg fülébe.

El is esipték másnap a szegény vargát és harmadnap már ment a hivatalos rendőrkapitányi jelentés Váradra a kerületi főispánhoz, hogy a Kossuthot éljenző elmebeteg vargát lezárták és további kegyes intézkedésig fogva tartják.

1030 Szab. kir. Debrecen város
851 főkapitányától.

A nagyvárad kerületi cs. kir. főispány ur ő méltóságának.

Debrecen, okt. 24. 1851.

Folyó hó 22-én este, midőn a fenséges cs. kir. Albert főherceget Magyarország Kormányzóját városkebelünkben tisztelhetni szerencsénk vala, mély szivből eredő hódolattal és tisztelettel a tőlünk kitelhelő módon fo-

A titkár: Hisz tele vagyunk új darabbal!
Az igazgató: Az mind nem ér semmit. Még négy hét van hátra az évadból és nekem két helyi darabról kell gondoskodnom. S nincsen helyi darabom.

A titkár: Nincsen?

Az igazgató: Akár mit csináljak, nem tudok szerezni egyet sem. Az első évben még jól ment a dolog, akkor voltak darabok. Ma már nincsenek. Seholy sincs. Egy sincs. S nekem emiatt ezer korona bírságot kell fizetnem.

A titkár: A mulkor még volt itt egy darab.

Az igazgató: Tudom: Az utolsó cipész, társadalmi dráma négy képben. Elő is adtam volna, de már nem lehet. A szerzője elment lakni Gyulára.

A titkár: Hozzassuk vissza.

Az igazgató: Nem lehet. A tébolydában van. Nem adják ki. (Ordítva): Darabot!

A titkár: De honnét?

Az igazgató: Nem tudok én se egy embert se, aki írja. A mulkor egy volotörzsjágró ígért száz forintért egy tragédiát. Az *eltitkolt pótadó* címen, de időközben besorozták katonának és elvitték Boszniába. Hej, hol vannak az első év dícső darabjai, amikor még játszhattam. A *váradai ortodoxok* című népszínművet és a *Pece-part titkai* című énekes vigjátékot. Hát még a *pékek kartellje* című operát, hogy kifütyülték a második fölvonás után. Micsoda házak voltak és hogy sikerült kompromittálni a biharmegyei dráma irodalmat. Azóta nem mer írni senki sem nekem darabot. Már most maga mondja meg, hogy mit tegyek:

A titkár: Megvan. Megtaláltam a megoldást.

Az igazgató: Angyal!

A titkár: Van önnek városi bizottsági tag barátja?

Az igazgató: Akár ötven is.

A titkár: Akkor indítványoztassa meg velük, hogy ezentul ne szabadjon előadni drámát nagyváradai szerzőtől.

Az igazgató: És?

A titkár: És... két év tapasztalatai után bizonyára egyhangulag elfogadják. Mert azt elmondhatom, hogy a nagyváradai drámát kompromittáltuk.

Az igazgató: S ha nem fogadják el az indítványt?

A titkár: Akkor én írok csak drámát róla *A szegény közönség* címen.

Tallér.

gadtuk legyen és az ő fenségének vitta legyen ki meglegedését, — azt itt elősorolni, minekutánna méltóságod személyesen is jelenlétén, annak tudomásában van, — feleslegesnek vélvén, egyedül azon igen kellemetlen és mondhatni véletlen szerencsétlen esetet vagyok kénytelen felhozni, midőn t. i. O fensége ebéd után a kivilágítást megtekintendő kikocsikázott, akkor az Eljen kurjongó néptömeg között ezen hang hallatszott: *Eljen Kossuth!* — Ezen kellemetlen esetet megvizsgálendő, azon egyének kipuhatólása eránt való intézkedéseket azonnal megtettem és sikerült kitudni, hogy ezen botrányt elkövető egyén szegény elmebeteg Barta Sándor, másképp esuf nevén. Jelen Varga volt, ki maga is elismerte előttem, hogy midőn ő fensége közel hozzá kocsin ment, akkor azt kiáltotta: *Eljen Albert ő fensége és Kossuth Lajos!* Hogy pedig méltóságod ezen esetnek így történtéről és nevezett egyénnek elmebeteg voltáról személyesen is meggyőződhessek, bátorodom méltóságodnak ezen egyént, kit további rendelkezésemig lezárva tartok, bármikor parancsolni méltóztatik mély tisztelettel elébe állítani, egyszersmind e tárgyban további intézkedésre nézve rendelkezésemet kikérni.

A jelentés végén arról is hirt ad Szőlősy János főkapitány, hogy a fenséges főherceg abban a szobában, a hol halt, ott felejtett egy kis kulcsot és valami jegyzéket. Ezeket a főkapitány átküldte a kerületi főispánhoz Nagyváradra.

Napi hírek.

Az időjelző intézet jelentése.

Budapest, október 7-én Egyhe idő várható.

— **A legtöbb adót fizelők.** A most összeállított névsor szerint a legtöbb adót fizetnek *Debrecenben*: Hartstein Péter 10938, Sesztina Lajos 6757, Rickl Géza 5838, Vecsey Zoltán 4604, Simonffy Imre 4363, Áron Miksa 3651, Reichmann Armin 3639, Kardos László 3223, Sembery Miklós 2949, Kaszanyitzky Endre 2862, Lamprecht Frigyes 2831, Weichinger Károly 2813, Berger Jenő 2773, Ujjalussy József dr 2609, Áron Jenő 2580, Jámbor János 2487, Fried Emil 2478, Nagy Jakab 2460, Falk Lajos 2437, Németh András 2279, Ungvári József 2225, Óri Mihály 2222, Horváth István 2186, id. Jóna István 2112, Szentesi János 2046, Tóth Gyuláné és Györfly Aladár 2018 koronát; *Hajdúvármegyében*: Semsey Andor 41577, Zichy Géza gróf 14430, Hartstein Péter 11306, Forrai Henrik 7993, Fried Leo 5985, Lichtschein Dezső 3835, Vecsei Oláh Miklós 3475, Czeglédy Mihály dr. 3379, Dézsy Rudolf 3317, Lichtmann Mór 3163, Rozinger Lajos 3103, Fischbein Ignác 3091, Berencsy Gyula 2950, Fürst Odön 2679 koronát. *Debrecen város névsorában* 170 legtöbb adót fizető van 404 korona legkisebb összeggel, míg *Hajdúvármegye névsorában* 150 legtöbbet adózó 590 korona legkisebb összeggel.

— **A városi közgyűlés.** A városi tanács ma délelőtt teljes ülést tart, amelyen már *Domahidy Elemér* főispán fog elnökölni. A tanácsülésen meghatározzák az e hóban tartandó közgyűlés napját és tárgysorozatát.

— **Hol lakott Vörösmarty Debrecenben?** A Csokonai-Kör kénytelen lesz legközelebb megbolygatni azt az emléktáblát, melyet Csokonai állítólagos szülőházán helyeztet el. Zoltai Lajos íróársunk ugyanis bebizonyította, hogy Csokonai nem ott született, ahol a tábla ékesíti a falat, hanem a Hatvan-utca 23. számú házában. Az emléktáblát tehát még ebben az évben oda fogják áthelyezni. Mert 1905. január 28-án, Csokonai halála századik évforduló napján sok magyar író lesz együtt Debrecenben: azoknak csak nem mutathatjuk meg Csokonai első, nem igazi szülőházát!

Ebből az alkalomból ismét megbolygatjuk azt a kérdést, melyet a *Szabadság* hasábjain már többször feszegettünk: miért nem folytatja a Csokonai-Kör a nevezetes házak, épületek emléktáblával megjelölésének szép és hazafias munkáját? A szabadság harc dícső idejében, mikor az országgyűlés Debrecenbe költözött, hosszabb ideig Debrecenben lakott *Vörösmarty Mihály*, a nemzeti költészet királya is feleségével és fiával *Vörösmarty Bélával* együtt. *Vörösmarty* mint az országos kegyelmi főtörvényszék bírója működött Debrecenben és 1849. január 10-től május 27-ig lakott itt a Csapó-utca 16-i számú házában, melynek tulajdosa özv. *Kardos Istvánné* tavaly halt meg. A derék asszony volt *Vörösmarty* szállásadója. A ház még ma is a régi állapotban látható. Az utcára nyíló részben lakott *Vörösmarty*. Az utcai ablakok vasrostélyai, részben a szobák ajtóit még ma is változatlanul láthatók e régi házban. Azt hisszük érdemes lenne ezt a házat emléktáblával megjelölni a Csokonai-Kör régi mulasztását legszebben úgy hozhatná helyre, ha a Csokonai-ünnep napjáig megjelölné a csapó-utcai házat is,

melyben *Vörösmarty*, a magyar költők királya 1849-ben öt hónapig lakott.

— **Új ipartestületi előljáró.** A *Fridvalszky Rezső* volt előljárósági tag halálával megüresedett állásra az ipartestület *Reiter Sándor* fodrászt, előljárósági póttagot hívta meg.

— **A város napszámosai** Nem azokról van szó, akik házak, utak építésénél dolgoznak. Azok ha dolgoznak megkeresnek 2 koronát, sőt 2 k. 40 fillért is, naponta. Az ő életmódjuk olyan, hogy ezzel meg lehet élniük. Nagyobb igényük nem is lehet, mert hiszen azt a képességüket, hogy napszámokban téglát és követ hordjanak, nem hosszas és költséges nevelés és tanulmányok árán szerezték meg. A város *uri napszámosairól* akarunk szólni, az ugynevezett *dijnok*-okról. Intelligens emberek, akiknek kiképzése sok fáradságba és sok pénzbe került, akik a társadalomban élnek és így a társadalom követelményeihez képest kell táplálkozniok, ruházkodniok, dolgoznak értelemmel, tudással a gazdag Debrecen város különféle hivatalaiban és még sokan közülök annyit se keresnek egy nap, mint az ut napszámosai. Pedig éppoly kiegészítő és szükséges alkalmazottai a közigazgatásnak, mint a tisztviselők. Most még drágaság is van. A vármegye már gondoskodott arról, hogy napdíjasainak helyzetét javítsa. Ez bizony nagyon is ráférne a város napdíjasaira is. *Ronesik* Lajos főszámvevő javaslatot is tett már a tanácsnak, helyzetén segítsen a város olyanformán, hogy jövő évben adjon 120 korona drágasági pótlékot azoknak, akiknek napdíjai egy évben 1000 koronát nem haladnak meg, de úgy, hogy a pótlékkal együtt se legyen több az évi díj 1000 koronánál. Ez 10259 koronával terhelné a jövő évi költségvetést. Remélhető, hogy a törvényhatósági bizottság tagjai méltányolni fogják a napdíjasok helyzetét és emberségesen hozzájárulnak annak javításához.

— **Két 48-as honvédhadnagy halála.** Október 6-án, a szabadságharc gyásznapján, két érdemes aggastyán hunyta be örökre szemét Debrecenben, aki mindkettő karddal a kezében, hazaszerettel a szívből részt vett a szabadságharcban. A magyar nemzet gyászos emléknapjának esti 9 órájában csaknem egyszerre hunyt el két 48-49-es honvédhadnagy: id. *Gáll József* és bátsi *Balla Károly*. Az elhunyt nemzeti hősök gyászoló családjai a következő gyászjelentéseket adták ki:

Mély fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk a felejthetetlen jó férj, édesapának, nagyapának, testvérünk, sógorunk, nász és áldott emlékü rokonnak, néhai *id. Gáll József* volt 1848-49. honvéd hadnagynak folyó hó 6-án este egynegyed 9 órakor, életének 78-ik, boldog házasságának 43-ik évében, hosszas szenvedés és a haldokló szentségek ájtatos felvétele után történt csendes elhunytát. — Kedves halottunk hült tetemei folyó hó 8-án d. u. 3 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint Széchenyi utca 49-ik számú házunktól, a Szent-Anna utcai temetőbe örök nyugalomra tetetni. Az engesztelő szent-mise áldozat pedig folyó hó 10-én délelőtt 9 órakor fog az egék urának bemutatni. Mely végtisztességtételre rokonainkat, barátainkat, ösmerőseinket szomorodott szívvel meghívjuk. Debrecen, 1904. október 7-én. Bánatos neje: Özv. *Gáll Józsefné* szül. *Kaffka Terézia*. Gyermekei: ifj. *Gáll József* leányával. *Gáll Terézia* özv. *Nánassy Gáborné* leányával. *Gáll Elek* nevével *Borsányi Etelkával* és gyermekeik. *Gáll Jenő*. Testvérei: *Gáll Jozefinna* özv. *Szikszay Józsefné* és gyermekei. *Gáll Juliánna* özv. *Klinkárt Frigyesné*. Valamint sógor, nász, ugy a közeli és távoli rokonok nevében is.

Bánatos szívvél tudatjuk felejthetetlen jó apánk, apóunk, nagyapánk és rokonnak **Bátsi Balla Károly** kataszteri hivatalnok, 1848—9-iki honvédhadnagynak f. hó 6-án este 9 órakor életének 74-ik évében történt csendes elhunytát. Kedves halottunk földi részei f. hó 8-án délután 2 órakor fognak a Szent-Anna-utcai 28-ik számú háztól az ev. ref. egyház szertartása szerinti rövid ima után a Kossuth-utcai sarkertben lévő családi sírboltba elhelyeztetni. Debrecen, 1904. október 7. Gyermekai: Irén és férje P. Nagy Árpád. Karolina és férje Lengyel Sándor. Irma. Károly és neje Kolonics Kornélia. Szeréna. Sógora: Klimó Agoston és családja. Klimó Mihály és családja. Klimó Sándor. Klimó Lajos és neje. Unokái: P. Nagy Sándor, Irén, Árpád, Erzsébet és Eugénia. Lengyel Palika, Editt és Alis. Bátsi Balla Irén, Kornélia és Irma.

— **A vadásztársulat t. tagjai** ezúton kéretnek fel, megboldogult id. Gáll József temetésén Széchényi u. 49 sz. alatt d. u. 3 órakor megjelenni. Az elnökség.

— **Thaly Kálmán ünneplése.** E hó 10-én fogják átadni Thaly Kálmánnak a parlamenti béke létrehozásáért számára készített emlékérmét. Az ünnepélyes átadás a képviselőház ülése után az elnöki fogadóteremben lesz. Jeleulesznek mindazok, akik pártkülömbőség nélkül fáradoztak azon, hogy az emlékérem létrejöjjön. Thaly Kálmánt ebből az alkalmából Debrecenből is üdvözölni fogják.

— **Dégenfeld Imre gróf betegsége.** Kedden délután Dégenfeld Imre gróf, a magyar főúri körök egyik legrokonszenvesebb tagja, önszántából felvétette magát a Niedermann-féle szanatoriumba Rákospalotán. — Niedermann ezt tudatta a pestvidéki törvényszékekkel, ahonnan hivatalosan orvosszakértőket küldtek ki a gróf elmebeli állapotának megvizsgálására. Szerdán Budapestre érkezett Téglásról a gróf édes anyja és fivére Degenfeld Pál gróf. Ismételten megkísérelték hogy a beteggel beszélhessenek, de Niedermann dr. ezt nem engedhette meg. A lovagias gondolkodású mágnás balsorsa széles körökben mély részvétet kelt.

— **A népkonyha.** A városi tanács felkérte a debreceni jótékony nőegyletet, hogy a népkonyha vezetését az idén is vállalja el. Miután a népkonyha eddigi helyiségét más célra használják fel, a tanács és a nőegylet együttesen keresnek alkalmas helyiséget a népkonyhának.

— **A záróra ellen.** A tanácsnak az a határozata, hogy október 15-től újra behozza a zárórát, különösen a kisebb kávéskörökben nagy elégedetlenséget keltett. A vendéglősök már nappal megcsinálják üzleteiket, azok éjjelkor ugys zárnak. A nagy kávéházak a záróra után is élvezni fogják az előnyöket, de a nagy terheket viselő kisebb kávéskörök főleg az éjjeli üzletre vannak utalva, így hát csak ők vallják nagy kárát az újabb zárórának. Most azt akarják kérni a hatóságtól, hogy hétköznapokon 3, vasárnapokon 4 óráig tarthassák nyitva helyiségeiket.

— **A Debreceni orvosgyógyászati egyesület** e hónap 8-án, ma d. u. 5 órakor egyetemi helyiségében tudományos ülést tart. Tárnya: Dr. Brunner Lajos előadása az adonoid vegetációkról.

— **A hordárok megrendszabályozása.** A városi tanács új szabályrendeletet dolgozott ki a hordáripár úzésére. A javaslat szerint 20 hordár kaphat az iparhatóságtól engedélyt, ha 24 éves elmult, irni, olvasni tud, a magyar nyelvben teljesen jártas, két év óta állandóan Debrecenben lakik és megbízhatóságát a főkapitányság bizonyítja. A rendszámot 100 korona biztosíték letétele

után kapja meg. Állomáshelyét a rendőrfőkapitány osztja be. Jegyekkel való üzérkedés, lakásközvetítés, ügynöki foglalkozás a hordároknak tiltva van. A szolgálati idő nyáron reggel 6-tól este 9-ig, télen reggel 7-től este 8-ig kötelező. A javaslat a díj-szabást is megállapítja. Rendes ut 40 fillér, targoncával 60 fillér, hosszabb ut 60 fillér, targoncával 1 korona.

— **Igazságügyi számvevőség Debrecenben.** Az igazságügyminiszteriumban Debrecen városát is közelről érdeklő terv megvalósítását készítik elő. Mikor 1890-ben a 25. törvénycikket megalkották, felhatalmazást nyert az igazságügyi kormány, hogy a 11 kir. tábla és főügyészség mellé a számvitel egyszerűsítése végett a miniszteri számvévőséggel összefüggésben külön-külön számvévőségeket szervezzen. A törvény 5-ik és 15-ik szakasza ezirányu rendelkezéseit azonban mindeddig nem hajtották végre.

Most azonban az igazságügyi miniszter elhatározta, hogy a középponti számvévőséget felosztják 12 részre, még pedig: miniszteri számvévőségre és 11 királyi táblai és főügyészségi számvévőségre.

Ez az új rend egyelőre csak ideiglenes lesz és ha kipróbálták és beválik, a miniszter 1905. augusztus elsejétől véglegesíti ezt az új beosztást. E szerint Debrecen is kap igazságügyi számvévőséget.

— **A jó vicc.** A büntető járásbírósg előtt történt tegnap délelőtt a következő eset. A bíró a vádlott kihallgatásába fog:

- Hogy hívják?
- Kohn Izraelnek.
- Hol született?
- Munkácson.
- Milyen vallásu?

— Jó vicc, elnök ur! . . . Kohn Izraelnek hívnak. Munkácson születtem és még azt kérdezi tőlem, hogy milyen vallásu vagyok! . . .

— **A két esküre emelt ujj.** Rákosi Viktor a nánási Kossuth-szobor leleplezési ünnepén tartott beszédében a debreceni nagytemplom két vörös tornyát két esküre emelt ujjnak nevezte. Ha elfogadjuk az író költői hasonlatát, akkor a két esküre emelt ujj gyűrűi az — órák. Nem valami értékes arany gyűrűk, az igaz; de legalább hamis fémjelzéssel félre ne vezetnék a hiszékenyeket. Mert hát mi tagadás benne a két esküre emelt ujj gyűrűi, vagyis a két vörös torony órái egyáltalán nem töltik be időmutató tiszteket. Hol késnek, hol sietnek azok a boldog órák odafönt a magasban és a mikor véletlenül jól mutatnak, akkor rosszul ütnek. Szóval ideje volna már a toronyórák becsületes ráncba szedése. Most az őszi idő beálltával jönnek a varjak és rendszeren azokra szokás ráfogni, hogy ráülnek az óramutatóra, azért mutat hol többet, hol kevesebbet. Azonban a varjakat ma még nem szidhatjuk, nem is vádolhatjuk . . . Lehetne talán a bajon segíteni! Hiszen csak akad nemes, nagy Debrecen városában egy órácska-esináló mester, a ki a toronyórák meglubbant járását becsületesen helyreigazítja.

— **A mezőgazdaság állapota.** A földmívelésügyi miniszter legújabb hivatalos jelentése szerint, a legutóbb megeredt esőzés kedvezett az őszi szántás és vetés megkezdésének, a cukorrépát és takarmányrépát némely helyütt váratlanul följavította, a réteket és legelőket fölvidítette, ugy, hogy ha ezek nem is kaszálhatók, — de számottevő táplálékot adnak a marháknak. A szőlő országos átlagban közepes termést ad, minősége pedig igen sok helyen kiváló.

— **Drága multság.** Megadta az árát Boros György debreceni gazda, annak a kis

multságának, a mit október 6-án este rendezett. Sorra járta ugyanis a koresmákat s mindenütt nagyot ivott. Végül éjjel felé bekerült a Nyugoti-utcán levő Gál féln koresmába. Eddig el tudta mondani híven a részleteket. Azután, mint a bűnügyi osztálynál vallotta, csak arra emlékezett, hogy valaki a lámpát eloltotta s őt másik szobába vitték az ivóból. Hogy itt mi történt vele, minem, arra nem emlékezik. Ugy 2 óra felé a Rákóczi kávéházban tért magához s alkalmosint valami fizetni valója lehetett, mert benyult az ing alá, hogy a nyakán függő zacskóból pénzt vegyen elő. De hát nem talált ő már ott sem zacskót, sem pénzt. Száznyolevan korona volt nála s ellopták. A rendőrség nyomozza az ismeretlen tettest.

— **A falu jólétének előmozdításáért való jutalomdíj.** A Kisbirtokosok Földhivatalintézete 1500 koronát ajánlott föl Tallián Béla földmívelésügyi miniszternek oly rendeltetéssel, hogy azt a községi jegyzőknek jutalomként ossza ki és pedig azok között, kik a mezőgazdaság fejlesztése, új keresetforrások nyitása, új munkaalkalmak teremtése által a falu népének jólétét mozdították elő. A miniszter 500, két 300 és két 200 koronás jutalomdíjakra osztotta föl az összeget és föl hívta a Községi Jegyzők Országos Egyletét, hogy minden jutalomra három, a falu jólétéért önzetlenül működő, érdemes községjegyzőt hozzon javaslatba. A díjat még ez évben kiadják.

— **Rigó Jancsi Bukarestben.** A mióta Chimay hercegnő szakított Rigó Jancsival és ez kénytelen volt régi szerelméhez, a hegedűhöz visszatérni, nem igen jól megy sora a hajdan ünnepelt cigányprimásnak. Berlinben tett újabb kísérletet, de ott ugy látszik, nem igen méltányolják tüzes játékát Rigó azonban nem vesztette el bizalmát, új bandát szervez, melyvel a tél folyamán Bukarestben meg akarja hódítani az oláhokat.

— **Halállal fenyeget.** Budai Ezsaiás zenész cigány jelentette tegnap a rendőrségnek, hogy Szász Lajos őt lelövélssel s megöléssel fenyegeti már néhány hét óta. Ő ugyanis egy kihágási esetben ellene vallott, bár Szász már akkor kijelentette, hogy megöli, a ki ellene tanuskodik. Tegnap d. u. 3 órakor is Szász a Budai homokkert-utcai lakására ment revolverrel s leakarta őt löni. A rendőrség nem csak fenyegeti, hanem meg is bünteti Szászt a fenyegetésért.

— **Összezuzott részeg ember.** A hunyadi-utcán holt részegen találták Jeremiás József csavargót tegnapdélután, kinek balkéz mutató ujjja teljesen össze volt roncólva. Valószínűleg a mint elesett, a kőben zuzta szét. Beszállították a közokórházba.

— **LETZTER JÓZSEF** fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44. dr. Ujfalu-ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejáratánál levő kirkatban.

— **Nyakkendő ujdonságok 1 koronától feljebb Feketénél.**

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene.

A japán-orosz háború.

Tokio, okt. 7. Okuma gróf ma tartott beszédében kifejtette, hogy a nemzetnek el kell készülnie egy *hosszabb háborúra*. Időtartamát előrelátni nem lehetséges, de *legalább két évig eltart* és két milliárd jenbe fog kerülni.

London, okt. 7.

A Standarnak jelentik 6-iki kelettel Kuroki főhadiszállásáról: A csapatok az orosz bal szárnyon nagy tevékenységet mutatnak és nagy megerősítést nyernek.

A Daily Telegraph jelenti Szöulból 5-éről: Az oroszoknak Koreába való bevo-

nulása most már határozott alakot ölt. A japán helyőrségeket megerősítik. Az összeköttetést várják.

Csifuból jelentik: A japánok a legnagyobb ostromágyuk közül négyet Dalniból Takusanba szállítottak és készülődnek Port-Arthur újabb támadásra. Mivelhogy a francia hajók állítólag Tiencsin felől akarják áttörni az ostromló-zárat.

London, okt. 7.

Alexejav tengermagy Mukdenbe érkezett, ahol nagyon fontos dolgokról tanácskozik Európákkal.

SZÍNHÁZ.

Okt. 8. Eleven ördög. daljáték. A. bérl
Okt. 9. d. u. Katalin, daljáték, este B. z. á. n. c. színmű. (Előszór.)

* **Verses színművek.** A magyar színészet új (de szörnyen sivár) korszakában nagyon sokat szaladgálunk külföldre divatos színpadi portékáért. A nemzeti önnállóság csaknem teljesen háttérbe szorult színpadainkon. Izlésünk szolgamódra majmolja az idegent. De a mi különös, szinte érthetetlen, — mindig azt vesszük észre, azt hozzuk haza, a mi odakint már elavult, idejét multta. A valódi gyémánt nem kell, de az utánzatért bomlunk. A minden időközön át egyformán becses nagy remekművek költészete nem ragadja meg figyelmünket, ellenben a vásári áruért dusan fizetünk. Rövid ideig élt külföldön az a felfogás, hogy a színpad az élet tükré, tehát fő a színpadon az élethűség. A színész a legszebb jelenetben — kifújta az orrát. A színműíró pedig kiküszöbölte a verset, a költészetet is durva, köznapit, tucat nyelvet vitt a színpadra. De ez divat már rég nevetséges ócskaság odakint. És amikor uralkodott, a valóban értékes, remek alkotásokat akkor is, költői nyelven, versekben írták. Mi azonban még ma is ott tartunk, hogy szidjuk, ócsároljuk, kitiltjuk a verses színműveket, sőt annyira izetlenül alant jár izlésünk, hogy kimondjuk: a verses forma egyáltalán nem is való a színpadra. Mekkora *lesúlyesztése* ez a színpadi művek irodalmi szintjének! S műveletlen vakságukban ezek az élethűségen mászkáló férgeskék nem veszik észre, hogy a külföldön a spanyol Echegaray, a francia Rostand, a német Fulda és Hangtmann, versekben írják irodalmi értékű színműveiket. És aki becseset, marandót akar alkotni, mind a verses forma szépségét, nehézségét és varázsát viszi harcra, hogy a kegyetlen időt legyőzhesse.

* **Oktober hatodika a színházakban.** Az aradi gyásznapról való megemlékezés oly országos kegyelet, melyet hazafiatalanság figyelembe nem venni, még inkább az: megsérteni. — Különösen hazafiatalanság ez a színházak részéről, melyek még most is, mikor haszonnal jár, sűrűn hivatkoznak a hazafiságra, jóllehet nagy előszerelettel *művelik* az idegen ocsmányságokat. A fővárosi színházak a Nemzeti kivételével mely II. Rákóczi Ferencet játszotta, mind megsértették az október 6-iki kegyeletet. A többi budapesti színház nem ünnepelte meg a gyásznapot. A vidéki színházak ellenben sorban diszeloádást rendeztek október hatodikán. A vidék nagyobb színházaiban ime itt a csütörtöki műsora: *Pozsonyban* a Szigetvári vértanúk, *Szegeden* Az aradi várban, *Aradon* a Bibor és gyász, *Kassán* a Rákóczi Rodostóban, *Nagyváradon* az Aranylakodalom, *Temesvároton* és *Kolozsvároton* a II. Rákóczi Ferenc című hazafias darabok kerültek színre. Egyetlen kivétel ezuttal *Deb-*

recen volt. Nálunk Gárdonyi vigjátékának falusias mókáin kacagott a rendkívül kis-számu *ünneplő* közönség.

A mikádó. Több mint husz éve, hogy Gilbert megírta egyik londoni kisebb színpad számára a *Mikádó* szövegét. Japán világot tárt fel a közönség előtt. Új volt és nagyon tetszett. Az az együgyű japán császár, azok az agyafurt japán főurak, azok a rettenetesen nevetséges szokások, mindez szörnyen mulattató volt. Az angolok bejárták a darabbal egész Európát, Eljöttek Bécsbe is, ahol a Karltheaterben hatvanszor játszották el. Ott látta Rákosi Jenő. Lefordította rögtön magyarra és előadatta számtalanszor a Népszínházban, Onnan szétáradt az összes magyar színpadokra. Mindenütt nevettek a komikusan fura japánokon.

De azótáamegtanulta az egész világ megismerni a japánokat. Bámulattal néz Európa arra az ázsiai népre, amelyet eddig csak ilyen Mikádó-féle játékokból ismert. Sada Yacco a japán művészet nagyságával, Kuroki a japán hősiesség erejével mély tiszteletet vívott ki a mikádó és alattvalói iránt. Ma tehát olyan hamis képe a japán világnak, mint a Gilbert szövege nemhogy mulató volna, de boszantó.

Azonban a darabnak mégis van értéke. *Sullivan* zenéje adja azt meg. Gyönyörű finom zene ez. A Nanki Poó belépője, a híres „*Three little maid from scovl are we*” (három a kis lány), a tenor, basszus, szoprán és alt négyes, a esiesereg-kettős mind megannyi gyöngye az angolok leghíresebb zeneszerzője szerzeményeinek. Csakhogy azokhoz hang és tudás kell. Mindakettőt nélkülözötte tegnap a közönség. Így tehát taps nélkül pergett le egyik szép szám a másik után.

Ez az ének személyzet már csak maradjon meg inkább a Lotti ezredeseinél. Azon túl merész minden vállalkozása.

Mi a véleményük erre a színügyi bizottság ama tagjainak, akik pénzért járnak színházba?

— rő.

TÁVIRATOK.

A képviselőház megnyitása.

Budapest, okt. 7. A képviselőház ma szétküldte az értesítést, hogy hétfőn ülés lesz.

A király keresztelőn.

Bécs, dec. 7. A király személyesen résztvesz legifjabb unokájával Walseeben leendő keresztelőjén.

Lujza hercegnő ügye.

Drezda, okt. 7. A meissenai törvényszék mint gyámhatóság megengedte Lujza hercegnő elméjének újra megvizsgáztatást.

Báróné és végrehajtó.

Budapest, okt. Sárkány Ernő budapesti ügyvédjelölt végrehajtásra jött báró Schönberg Bélánéhoz kispesti villájába. A báróné Sárkányt felpofozta és kocsisával kidobatta. Sárkány testi sértés és becsületsértés miatt feljelentést tett a bíróságnál a báróné ellen.

Legégett színház.

Bázel, okt. 7. A városi színház belsejében ma reggel 4 óra körül tűz támadt, mely a színház belsejét egészen elpusztította.

A tűzoltóság tehetetlenül állt a tűzzel szemben, úgy hogy a színház mellett lévő műcsarnok is veszedelemben forgott. Egy tűzoltó súlyosan megsebesült.

Osztálysorsjáték.

Budapest, október 7. A mai húzáson 80.000 koronát nyert: 109476.
60.000 koronát nyert: 97139.
20.000 koronát nyert: 43139.
15.000 koronát nyert: 11946.
10.000 koronát nyertek: 24971 40163.
5000 koronát nyert: 78587.
2000 koronát nyertek: 2169 12229
17407 27085 28265 28539 36120 49515 52241
56847 64657 65247 75091 76255 81259 83023
85589 85817 89042 89502 92609 98270 99605
103735 107028.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, okt. 7.

Buzakinálát mérsékelt, vételkedv gyöngy. Bágyadt irányzat mellett 10.000 métermázsza került forgalomba gyöngén tartott áron. Egyéb gabonanemek változott áron. Idő széles.

Törvénykezés.

Rablás a Podmanicki utcában.

— Esküdszéki főtárgyalás. —

A budapesti büntetőtörvényszék mint esküdtbíróóság tegnap délelőtt Hladin István 24 éves munkást vonta felelősségre, aki a vád szerint egy ismeretlen társával együtt a Podmanicki-utcában ze évi július 18-án éjjelután a Ferdinánd-hidnál megtámadta Pikula Sándort és a földre teperte, értékárnyait elrabolta.

A tárgyaláson dt. Dolleschal Alfréd bíró elnökölt; a közvédat dr. Böhm Alajos királyi ügyész képviselte. Az elnök mindenek előtt a vádlottat hallgatta ki:

— Bűnösnek érzi magát?

— Nem. En aznap este Schlesingertől akinél napszámos voltam, megkaptam a 15 korona hetibért, amiből 10 koronát anyámnak adtam, a többi pénzzel elmentem sörözgetni.

Bevetődtem a Király utcában egy olyan kávéházba, ahol németül énekeltek és a vendégek nevettek. Éjjeltájban hazafelé tartottam, mikor a Podmaniczky-utcában láttam, hogy 5—6 ember dulakodik. Mikor odaértem, már csak egy ember feküdt a földön. Hozzámentem, hogy fölemeljen, segítsen. Ez azonban elkezdett, aki nagyon részeg lehetett, kiabálni:

— Rabló, add vissza a pénzem!

A lárma jött végre egy rendőr, aki előtt tiltakoztam, hogy hiszen én ártatlan vagyok, nem tartozom a támadók közé, a rendőr azonban megragadott, összevissza vert, pofozott és bekísért. Pedig azt mondta az ittas ember, hogy tőle egy zsebkezdő és 9 koronát loptak el, nálam pedig zsebkezdőt egyáltalán nem, pénzt pedig mindössze három koronát találtak. A rendőrségtől, miután igazoltam, hogy becsületes, munkásember vagyok, hazaeresztettek, később azonban mégis letartóztattak.

— No hát akkor miért erőszakoskodott annyira, hogy megkötözték?

— Mert egy ártatlan ember nem szívesen látja, ha rugdossák és bekísérik.

— Tanuk lesznek, akik látták, hogy ön fojtogatta és a Ferdinánd-hidhoz szorongatta a panaszt.

— Rothadjon el a testem, ha ez igaz.

— Nono, az ilyen szitkozódásra nem adunk semmit; maga úgy is tudja, hogy azért nem rothad el a teste. A panaszos határozottan azt mondja, hogy ön volt az egyik támadó.

— Ittas ember nem is lát jól, össze-tévesztett a többivel. Hiszen ha lopok, nálam lett volna a pénz.

— Ismerjük mi már az ilyen históriát.

Többen támadnak, egyik átadja a másiknak a pénzt, hogy az még idejekorán továbbálljon.

Máyer János 294 sz. rendőr volt az, a ki a vádlottat letartóztatta. Elmondja, hogy éjjel-után 2 órakor a Ferdinánd-hídnál, ahol gyér világítás volt, két embert látott dulakodni. Mikor odaért, Pikula Sándor, akin meglátszott, hogy ittas volt, panaszkodott, hogy földre-
perték és a vádlott megfosztotta a pénzétől. Erre bekísérte Hlandit, aki a rendőrellenőrnek azt mondta, hogy csak tréfából támadt rá Pikulára.

A vádlott: Ezt nem mondtam.

Kovács Mihály rendőrellenőr éppen úgy vall, mint a rendőrtársa.

Miután a következő tanu, maga a megtámadott Pikula Sándor nem jelent meg, ezután a tárgyalást el kellett halasztani.

§ A hajdudorogi templomrablás.

Czakó János csavargó 1903. aug. 30-án éjjel a hajdudorogi gör. kath. templom ajtaját alkulescsal kinyitotta s az oltárról, a másnap reggeli istentisztelethez előkészített arany kelyhet s több apróságot ellopott. Az ellopott dolgok egy részét Balogh Károlyra bizta, a ki éhesen hozzásegődött az ország uton egész ismeretlenül. Ezzel vádolta tegnap a debreceni törvényszék főtárgyalásán Dr. Galánffy János ügyész Czakót s Baloghot. A tárgyalást Kerkes János bíró vezette s Tatay Ferenc s Tóth Aurél mint szavazó bírák voltak jelen. Dr. Erdős és Dr. Bacsó ügyvédek védtek a két vádlottat. A törvényszék Czakót 7 hónapi, Baloghot pedig 1 hónapi börtön büntetésre ítélte.

Városi színház.

Szombaton, október 8-án.

„A” bérlet.

Eleven ördög

Daljáték 3 felvonásban. Irta: Konti.

SZEREPLŐK.

Soubise herceg	Csontos.
Hercegné	Arday Ida.
Tibult báró	Faragó.
Hermína	Hegyi Lili.
Letoviéres vicomte	Rózsa Lili.
Pomponius	Krémer.
Grevin szabó	Iványi.
Marianna	Sugár Aranka.
Desperiéres	Szilágyi.
Veronika	Havasi Szidi.
Margot	Püspöki Rózsi.

Kezdeté 7 és fél órakor.

Ertesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, hogy

cukrászdámat

szeptember hó 13-tól kezdve

Piac-utcán

**a Lamprecht-palotába
helye tem át.**

Midőn fényesen berendezett új helyiséget b. figyelmökbe ajánlom, kérem hogy eddigi b. pártfogásukkal továbbra is támogatni sziveskedjenek.

Tisztelettel

Riesz Lipót

cukrász.

Nagy raktár.

Szőnyeg,
 Fügöny,
 Butorszövet,
 Linoleum,
 Bőrvaszon,
 Ágy és Asztalterítő,
 Flannel takaró,
 Pokróc,
 Paplan és Matracokból
DONOGÁN és SOMOSSY
 Kunz József és Tsa utóda cégnél
 Kistemplombazar.

PÉNZ

4%-os

törlesztéses kölcsönöket nyujtok budapesti és külföldi elsőrangú pénzügyintézetektől a földbirtok és ingatlan 3% értékeig I. és II. helyre 15—65 évig terjedő időtartamra. Személyhitelt! papoknak, katonatiszteknek, állami- és magánhivatalnokokrak, kereskedőknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül 1—15 évig terjedő időre gyorsan és diszcreten. Bank- és magánadósságok convertálása

LÁNG SAMU

bankbizomány

Budapest VI., István-tér 16.

A kölcsön nem záloglevelekben, hanem közpénzben lesz folyósítva. Értékpapírok és részvények a legmagasabb napi árfolyam mellett megvételnek. (Válaszbélyeg.)

1904.

Őszi és téli divat újdonságok legnagyobb választékban legolcsóbban Hajdu- és Biharmegye elismert legnagyobb

Női- és leány felöltők, kalapok

áruházában

RÓZSA LAJOS

DEBRECEN, Kistemplombazar szerezhető be.

!!! Nyavalyatörés !!!

Ki nyavalyatörés, göres, és más idegi állapotba szenved, kérjen iratot, ingyen bérmentve kapható a hatlyu szabad gyógyszerárban.

Alkalmi vétel!

Helyszüke miatti sok szép szobai növényt olcsó árban lehet beszerezni

Pacelt János műkertészeti telepen

Margit-fürdővel szemben,

ugy Virág üzletében Kossuth-utca 1. szám. és most nagyvásár idő tartama alatt piacon is elárulitva lesznek.

Kérem az alkalmat felhasználni a ki szép dísznövények szobai dísznek beszerezni óhajt.

Kiváló tisztelettel

PACELT JÁNOS.

fényképészeti cikkek

Lada kufferek

uti készletek, pénz, szivar és levéltárcák,

férfi fehéreneműek,

(mérték után is készülnek).

solingeni kések, ollók, borotvák, haj, köröm es ruha kefék, fésűk, szappanok, tükrök nagy választékban, jutányos áron kaphatók:

BORSOS KATA

műipar és férfi divat áru raktárában

Debrecen, városház épülete

bőr áruk

Bortermelők figyelmébe!

Tisztelettel tudatom, hogy Deák Ferenc-utcán főnnálló gépműhelyemben

ujtalálmányu és szabadalmazott

masszerkezetű és felülnyomásu

borsajtók és szőlőzuzókat

készíték, mely bármelyik külföldi gyártmányt is felülmulja.

A borsajtó fatányérral van ellátva, mustlé a vasrészekkel nem érintkezik, a törköly egy darabban kivehető.

Raktáromban minden nagyságban a legnagyobb választékban de olcsó árakban kapható.

Szives pártfogást kérek, tisztelettel

Preizler Mór

műlakatos és gépjavitó műhelyo

„MAYER“ gépgyár

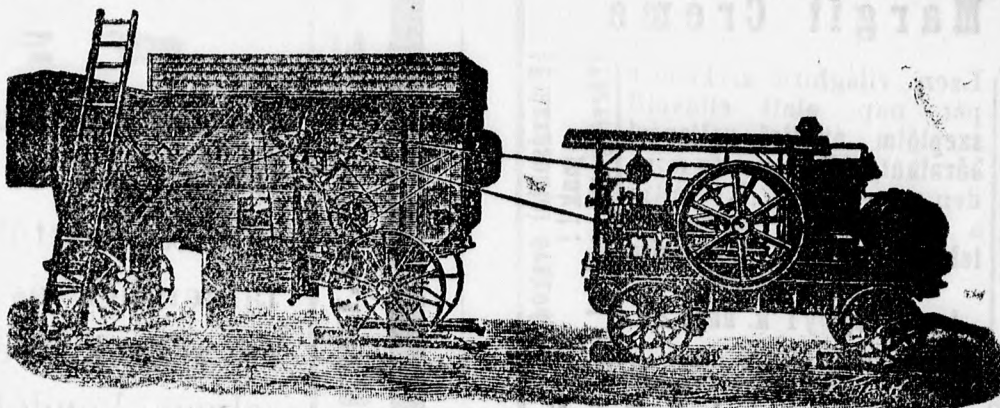
vas és fémöntöde részvénytársaság SZOMBATHELY.

Raktar: Budapest, V. Lipót-körut 15.

Készit mindennemü

Gazdasági gepeket, kiténő szerkezetü Benzin- es szivó-gézmotorokat 1-50 lóer5ig

Benzin-motoros cséplőkészletek
Legolcsóbb üzem! Tűzveszely kizarva

Malomépítész Különlegesség

Osborne D. M.-féle

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve * Kivantra ingyen és bérmentve külön költségvetést ingyen

Uj hengerek, minden e szaknába vágó gépek gyártása műalmi berendezések. Legujabb szerkezetü csavaros és szabad. kir. viznyomásu bor sátók.

világhírü amerikai arató és kaszál gépek magyarországi kizárólagos képviselősége.

sérvkötőkben

Keleti-féle legujabb cs. és kir. szab. sérvkötő pneumatikus gummi-pellettával, a legtökéletesebb a maga nemében. Nem csuszlik, nem okoz kellemetlen nyomást és rendkívül kiténő fak vése által felülmul minden más gyártmányt.

Arak:

Egyoldalú — 12 korona.

Ujdonság! Kétoldalú — 24 korona.

Cs. és kir. szab. Keleti-féle „Gummi-sérvkötő“

szarvasbőr védővel és biztonsági övvel különösen gyenge és nyomást nem kedvelő egyéneknek kiténő szolgálatot tesz, éjjeli használatra melegea ajánlható

Ára: Egyoldalú 10 korona. — Kétoldalú 20 korona.

Sérvkötők valódi angol acél rugóval egyszerű de igen szolid és tartós kivitelben! Arak 6-8-10 korona.

Testgyógyászati gyáramban teljes jóállás és legjutányosabb árak mellett készülnek továbbá Málábak és műkezek amputáltak részére.

Műfüzők és egyenestartók ferdénnöttek részére.

Járó és támgépek, ezomb-, térd és bokaizület gyuladással stb. Haskötők, gymbóvaj, vádörvess. k dőksérv és lógó has ellen 7-24 koronáig.

Havibajkötők 5-11 koronáig, Gumigöresér narisnyák 3-15 koronáig, heretartók, 0.50-4 koronáig (Sus pensor) stb.

Legujabb szerkezetü

Betegtoló-kocsik és székek

lábbadozó és rokkantak számára elisnert legjobb minőség, eredeti gyári árak mellett!

Ujdonság

Igen célszerű

Cs. és kir. sz. szagtalan higienikus szobaürszék (cset) legmentesen zárható fedéllel

otpapir-tartók, eredeti angol klosetpapiros, higienikus köpöcsészék, irrigátorok, fecskendő mlők, inhaláló-gépek, póscsapok (katheter.) valamint a betegápoláshoz és betegkényelemhez való összes cikkek gyári raktára.

Fontos cséplőgéptulajdonosok részére!

Gummi!

Valódi francia óvszer-különlegességek eredeti párisi csomagolásban Orvosilag ajánlva! Feltétlen biztos és ártalmatlan Arak Gummi 2-12 koronáig. Hal-hólyag 6-12 koronáig.

Női óvszerek

(Pessarium oclusivum) Meusinga tanár új módszere szeriat, több mint 100-szor használatra. Orvosi rendeletre adatik ki Ára kor. 3-5. Bevezettő készülék hozzá kor. 3, Női biztonsági szávoacs, ára tucatonként kor. 4-12.

legujabb 1903-4. évi körülbelül 3000 diszes

brát tartalmazó árjegyzéket titoktartas mellett küld ingyen és bérmentve.

Uj! Auto Vaginal Spray! Uj!

a legbiztosabb és legkényelmesebb női különlegesség, ára kor. 15.-.

Keleti J., műszergyáros Budapest, IV. Koronaherceg-u. 17.

(a főtisztelendő Servita-rend zárda-palotában.)

Gyár: Központi városház. Alapitva 1878.

Figyelmeztetés!

Ezen hirdetésre való vontakozással, továbbá ezen hirdetemény be küldésével 20 kor. felüli bevásárlásnál — Gummiárunknál 20 szág zaléknyi kedvezményt nyujtok.

A FÖLDES-féle Margitcrème legjobban a világon. Hatása csodás.

Legkitünőbb a nap és szél befolyása ellen sem higanyt, sem ólnot nem tartalmaz a zsirmentes közkedvelt

FÖLDES-féle Margit Crème

Ezen világhírű arkenő pár nap alatt eltávolít szepülőt, ajkfoltot, pattanást, bőrhátrát, (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat és az arcot, lehérre, simává varázsolja üdít és fiatalít.

A : kis tégely 1 k. nagy 2 k.

Földes Kelemen gyógyszerész ARAD.

Kapható minden gyógyszerárban, drogáriában és illatszerekkereskedésben.

Kiváló toilett-cikkek:

Margit-hőlgypor (3 színben) K. 1.20
Margit-szappan 70 f.
Margit-fogpép 1.-K. (Zahnpaste)
Margit-arcvíz 1.-K.

Főraktár:
Földes Kelemen gyógyszerész ARAD.

Holgyek részére nélkülözhetetlen! Legjobb szépitőszert

Az üzletteljes felosztása miatt
hatóságilag engedélyezett
VÉGKIARULÁS.

Szifft Aladár
Piac-utca 24.

Schroll-féle chifonok és vasznak, női és férfi fehérnemű és téli alsó ruhák, női ruhaszövetek és posztók, téli tej- és nagykendők, asztalneműek és ágyterítők, batisztok, cartonok és zefirek, cérna pique és velour barchetek, selyem kendők, esernyők és fűzők, keztyűk, harisnyák és kötények. bélések és rövidárúk stb.

Az összes raktáron levő árak gyári áron alul végkiárúsítatnak.

Az áruraktár berendezéssel együtt is eladó. — Az üzlethelyiség kiadó.

Szifft Aladár Piac-utca 24.

Végkiárulás.

Végkiárulás.

LEOPOLD GYULÁ hirdetői irodája által. Budapest, Erzsébet-körút 54. Szakkvartély Pósteleség

Császárfürdő
téli és nyári gyógyhely
BUDAPESTEN.
Elsőrangú létesítésekkel, gyógyfürdő, pisztoly, gőzfürdővel, legmodernebb szaunákkal, pompás ásványvízesedőkkel, kádfürdőkkel.
200 kényelmes lakosztállyal.
Prospektus kívánatra ingyen és bérmentve.

KÖSZVÉNY ÉS CSÚZ ELLEN LEGSIKERESÉBB
a KRIEGNER-féle
REPARATOR
1 üveg 3 korona, kis üveg 1 kor.
Főraktár: **KORONA - GYÓGYSZERTÁR,** Budapest, Calvin-tér.
KIVÁLÓ SZERENŐSEI ÉLŐZENEKÉSEI
SZERENŐSE-NAPTÁR INGYENES BÉRMENTVEI
KIRÁLYFI ÉS TÁRSA
BANKHÁZA, BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 60.
10,000 sorsjegy, 55,000 nyer. — Nyeremények összege 14,458,000 korona.

A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete
BUDAPEST, V. GÉZA-UTCA 6.
300 koronától kezdve ad törlesztési tervet levél-küldeményekkel, melyek után
10% kamattal: 1000 koronától 1.50%
2000 koronától 1.25%
3000 koronától 1.00%
5000 koronától 0.75%
10000 koronától 0.50%
20000 koronától 0.25%
Bővebb felvilágosítást az intézet díjmentesen ad.

KRIEGNER-FÉLE
Shácia
CRÈME 2. RÉSZ
- PUDER 1. RÉSZ
- SZAPPAN 1. RÉSZ

HÔTEL PARIS SZÁJLODA
BUDAPEST, VI. VÁCZI-KÖRÛT 23. SZ.
100 szoba 2-20 k-ftal felszereléssel és villanyvilágítással egyftl. Fűtés, csapvíz, kávéház, étterem és szobák a házban. Világos vasuti megállóhely az épület mellett és hajók felé.

Vidéki kedvelés helye
KLIVÉNYI FERENCZ
vendéglő elsőrangú étterem
Budapest, VI. Andrassy-út 39.
Külön magyar konyha, valódi itala borok és a világhírű „PSCHORRBAU” egyedül kimerés.

Aszónál kitűnő valódi angol
SZÉPÍTŐSZER
a Balassa-kétféle valódi angol szappan- és szappan-kezelő, májfoltot, pattanást, minden arconál eltávolít, tisztítja, hatékonyan kiköszöríti a pórusokat és az arcot, hatékonyan kiköszöríti a pórusokat és az arcot, hatékonyan kiköszöríti a pórusokat és az arcot.
Egy üveg ára 2.- K., hozzá szappan 1.- K., pudor 2.- K.
Főraktár: Budapest - Erzsébetfalva.

Versenyben
kiváló olcsó árak
Elsőrangú angol és francia
szappan-kezelő-köszörítők árakhoz
LEON és OLÁH
Budapest, IV. Kossuth Lajos-utca 4.
Mintákkal az ország minden részébe ingyen és bérmentve küldenek.

REMINGTON
IRÓGÉP
ÚJ MODELLEJE
megjelent!
PROSPEKTUST KÜLD
GLOGOWSKI ÉS TÁRS
BUDAPEST
ANDRÁSSY-ÛT 12.

Ön nagyon idősnek látszik!
Fesse haját a **CZERNY-féle**
Tanningene
HAJFESTŐ-SZERREL

VÉRGYÓGYÍTÁS
A legkimerőbb gyógymód: asthma, szív-, gyomor-, lég- és borbaj, szélhűtés, elmezavarás stb. ellen.
Megalapítója és egyedül képviselője:
D. KOVÁCS J. fővárosi orvos
BUDAPEST, V. VÁCZI-KÖRÛT 18. SZ. I. EM.

OSERS és BAUER
MOTORGYÁR
BUDAPEST V. Lipót-körút 7.
Benzin- és petrolin-motorok
Szivógáz-motorok 2-3 fillér üzemköltséggel.
Energiai berendezések működésben. — Elsőrendű gyártmány. — Kedvező fizetési feltételek.
BÉCS Drossnerstrasse 70-72.
Benzin- és petrolin-lokomobilok

PLATSCHEK VILMOS
FÉRFI- és GYERMEK-fürdő árufelügyelője
Budapest, IV. Központi Városház (Károly-körút)